

Samen investeren in Berkelland

Coalitieakkoord 2018-2022

Voorwoord

In de gemeente Berkelland is het goed toeven! De omgeving is prachtig en er is een goed aanbod van voorzieningen in de gemeente en directe omgeving. We zijn trots op de dynamiek van het platteland en het eigen karakter van de vier grote en de zeven kleine kernen. En we zijn vooral trots op de grote betrokkenheid en zelfredzaamheid van inwoners en ondernemers.

Deze samenleving willen we behouden en versterken. Het kan niet anders dan dat wij dat vooral samen met de samenleving doen. We willen samen met de gemeenteraad en de organisatie doorpakken in de manier waarop we proberen de lokale samenleving een grotere rol te geven. In de actiestand dus!

Na jaren van 'op de centen passen', zijn de financiële vooruitzichten gunstig en de reserves goed gevuld. Zó goed, dat we kunnen investeren in de samenleving en wat kunnen teruggeven aan de samenleving.

In dit coalitieakkoord staat wat onze speerpunten zijn de komende vier jaar:

- De samenleving voorop
- Plezierig wonen en leven
- Vitaal platteland
- Zorg voor wie dat nodig heeft
- Economie, duurzaamheid en energie

Het is een akkoord op hoofdlijnen om de gemeenteraad ruimte te geven voor een eigen agenda. En met ruimte voor het college om er een collegeprogramma van te maken.

CDA, Gemeentebelangen Berkelland en VVD

7 mei 2018

De samenleving voorop!

Inwoners en ondernemers kunnen en organiseren veel zelf. Zij hebben op veel terreinen laten zien dat zij heel goed in staat zijn om onze leefomgeving en samenleving mooier, fijner, gezonder en of duurzamer te maken. De gemeente helpt daarbij. We geven onze inwoners en ondernemers de ruimte en het vertrouwen om zelf zaken op te pakken en met elkaar te regelen.

Veranderen begint bij onszelf

Hoe voorkom je dat initiatieven goedbedoeld worden 'dicht gekaderd' en 'stuk geëvalueerd' door de gemeenteraad? En hoe voorkom je dat het college van burgemeester en wethouders toch aan de touwtjes blijft trekken onder het mom van 'wie betaalt, die bepaalt'? We zijn op de goede weg, maar het kan nog veel beter. Daarom willen we met onszelf aan de slag.

Minder uren met elkaar en meer uren met onze inwoners en (maatschappelijke) ondernemers. Minder regie en méér vertrouwen. Niet vooraf bepalen wat de exacte uitkomst moet zijn en vragen om gedetailleerde verantwoording, maar veel meer vertrouwen in het proces en het uiteindelijk te behalen (maatschappelijke) effect. Beheerst reageren op incidenten en enthousiast gaan voor goede initiatieven en maatwerkoplossingen. 'Ja, mits' is de houding die we willen dat gemeenteraad, college en organisatie uitstralen.

Kortom, we willen verbindend besturen.

Dit onderwerp willen we graag in het begin van de raadsperiode agenderen voor de gemeenteraad en het college.

Extra aandacht voor jongeren

We gaan graag met alle betrokken inwoners aan de slag. Óók de inwoners die minder makkelijk bereikbaar zijn. Daarom willen we bijvoorbeeld extra aandacht voor jongeren. Zij voelen zich vaak niet 'gehoord'. We gaan op zoek naar manieren die het best aansluiten bij hun behoefte.

Meer geld voor wijk- en gebiedsgericht werken

We geven wijk- en gebiedsgericht werken meer invulling. Met het doel initiatieven van groepen van inwoners te ondersteunen in wat zij belangrijk vinden en zélf willen oppakken en uitvoeren. Een sleutelrol is hierbij weggelegd voor onze gebiedscontactpersonen. Daar maken we meer geld voor vrij.

Regionaal samenwerken is nodig

Samenwerken met onze buurgemeenten en in de regio is nodig waar we het niet alleen kunnen en wenselijk waar samenwerking een meerwaarde heeft.

De structuurwijziging bij Regio Achterhoek vinden wij prima. Mits het helpt om beter met elkaar samen te werken op onderwerpen waar we allemaal belang bij hebben.

Plezierig wonen en leven: houden zo!

Het is plezierig wonen en leven in Berkelland. Inwoners geven met bijna het cijfer 8 aan dat ze erg fijn wonen. Zij willen ook in de toekomst tevreden blijven over hun woon- en leefomgeving. Dat betekent dat we moeten investeren in een duurzame woningvoorraad en een prettige en veilige woonomgeving.

Een duurzame woningvoorraad, afgestemd op de vraag van de toekomst

We willen (ver)bouwen naar de behoefte van nu en rekening houden met de behoefte van de toekomst. Dat vraagt om een flexibeler woonbeleid. Daarin is meer ruimte voor goede, tijdelijke en innovatieve woningbouwplannen. Met maatwerk per kern voor ouderen, jongeren en het middensegment. En natuurlijk met aandacht voor de toekomstbestendigheid van de woningen (levensloopbestendig, energiezuinig).

Er komt een sloopfonds om bij te dragen in het verwijderen van slechte woningen om plaats te maken voor nieuwe, duurzame woningen of een andere invulling.

Op langere termijn verwachten we een vermindering van de vraag naar woonruimte. Dat komt door de bevolkingsontwikkelingen. Dit leidt op termijn tot een extra sloopopgave.

Bij een prettige woonomgeving hoort groen

Inwoners mopperen regelmatig over het groenonderhoud. We willen dat de kwaliteit van het groen verbetert. Bovendien moeten we bij de inrichting van de openbare ruimte rekening houden met klimaatverandering. Dat betekent rekening houden met meer extreme weersituaties, zoals stortbuien en hitte. (Meer) groen helpt daarbij.

Prettig wonen is ook veilig wonen

Voor een prettige woonomgeving is je veilig voelen belangrijk. Op het gebied van handhaving en toezicht ligt er altijd een taak voor de gemeente.

Als het nodig is voor de leefbaarheid zorgen voor we meer inzet. Maar alleen als gemeente, politie en inwoners zich samen verantwoordelijk voelen.

Daar waar leegstand is, is het risico op criminaliteit groot. Het is vaak moeilijk te controleren wat er gebeurt in leegstaande gebouwen. Het is daarom noodzakelijk om vrijkomende bebouwing goed in beeld te houden, zodat criminaliteit (ondermijning) in onze gemeente geen ruimte krijgt. Dit vraagt oplettendheid van onze handhavers, de politie en van (buurt)bewoners.

Verenigingen horen erbij

Veel inwoners zijn lid van een (sport)vereniging. Veel vrijwilligers zijn nodig om die verenigingen te kunnen laten bestaan. Helaas neemt hun aantal af. Dat baart zorgen. Verenigingen zorgen er immers voor dat mensen actief blijven en zich betrokken voelen. Wij gaan met de verenigingen in gesprek over hoe wij hen het beste kunnen ondersteunen bij het toekomstbestendig blijven.

Vitaal platteland: ruimte voor ontwikkeling!

Ons platteland is prachtig en is voor inwoners, ondernemers en toeristen een fijne plek om te wonen, te werken en te recreëren. Dat willen we zo houden. Een aantal ontwikkelingen vraagt om een actievare rol van de gemeente. Denk hierbij aan leegstand, vergrijzing, het asbestvraagstuk, het energievraagstuk en de komst van nieuwe economische dragers.

Mooi landschap is ons visitekaartje

Ons coulissenlandschap met vele cultuurhistorische waarden is het visitekaartje voor inwoners en toeristen en biedt een uitstekende leefomgeving voor vele soorten planten en dieren. Het is belangrijk dat we dat landschap behouden en waar mogelijk verbeteren. We richten daarom ons beleid, ons beheer en ons toezicht op het behoud en herstellen van karakteristieke landschapselementen. Bijzondere aandacht heeft ecologisch bermbeheer.

Woningsplitsing wordt mogelijk

Voor de leefbaarheid van het buitengebied is het belangrijk dat er mensen (blijven) wonen. Grote boerderijen zijn vaak geschikt voor bewoning door meer huishoudens en dan ook beter in stand te houden. We willen dat woningsplitsing in het buitengebied mogelijk is. Onder voorwaarden; om te voorkomen dat er ongewenste extra bebouwing ontstaat en om ervoor te zorgen dat geïnvesteerd wordt in de gebouwen die het behouden waard zijn.

We vragen het college om dit uit te werken in een voorstel en daarin ook aandacht te besteden aan de bestaande situaties.

Er is ruimte voor nieuwe verdienmodellen

Er stoppen steeds meer agrariërs. We verwachten dat straks de helft tot driekwart van de agrarische gebouwen niet meer hergebruikt wordt en leeg komt te staan. Deze leegstand heeft grote invloed op ons landschap (verpaupering), gezondheid (asbest), veiligheid (ondermijning) en de leefbaarheid op het platteland. We gaan daarom actief aan de slag met de aanpak van vrijkomende agrarische bebouwing. Soms is sloop een optie, maar er is ook ruimte voor nieuwe economische dragers en nieuwe verdienmodellen. Zoals start-ups in bestaande gebouwen, nieuwe vormen van landbouw (zoals circulaire-, hightech-, en natuur inclusieve landbouw) en energieopwekking.

Het saneren van asbestdaken moet sneller

Vanaf 2024 mogen er geen asbestdaken meer zijn. De gemeente is verantwoordelijk voor de handhaving van dat verbod. Het tempo van saneren ligt te laag. Met een asbestlening, een vervolg van de asbesttrein en een financiële bijdrage versnellen we het tempo.

Het bestemmingsplan buitengebied moet af

We maken noodgedwongen gebruik van verouderde bestemmingsplannen. Dat belemmert de dynamiek van het platteland. Om ontwikkelingen mogelijk te maken, moet er zo snel mogelijk een nieuw bestemmingsplan komen (2020). Daarin 'komen nieuwe regels voor woningsplitsing en regels voor het uitbreiden van niet grondgebonden veehouderijen (plussenbeleid).

Op basis van het rapport 'Veehouderijen, Geur en mogelijke effecten van andere geurnormen' van april 2018 concluderen wij dat er nu geen reden is om het geurbeleid te herijken. We houden de vinger aan de pols door in 2021 eenzelfde geuranalyse te herhalen.

Tegelijkertijd werken we aan een Omgevingsvisie. Zo'n visie moet er op grond van de nieuwe Omgevingswet komen voor het hele grondgebied van de gemeente. Onze ambitie is het om deze visie in 2021 gereed te hebben. Deze visie biedt ruimte voor ontwikkelingen en stelt eisen aan de dialoog die initiatiefnemers hebben met de omgeving. Ook de bestuursstijl van zowel college als gemeenteraad moet daar bij (gaan) passen.

Duurzaamheid en energie: alle hens aan dek!

Om de doelstelling “Berkelland energieneutraal in 2030” te halen, moeten er nog veel (extra) stappen worden gezet. Een actievere rol, nog meer aanjagen en stimuleren en zelf het goede voorbeeld geven.

Samen met Platform BV Berkelland, maatschappelijke organisaties en inwoners willen we het voor bedrijven gemakkelijker maken om te investeren in duurzaamheid en energie. Een mooie kans voor onze lokale en regionale bedrijven!

Ook willen we nog veel meer aandacht besteden aan bewustwording.

Deze actieve rol willen we samen met de gemeenteraad verder vormgeven.

Werken en ondernemen in een sterke regio

Een prettige woonomgeving hangt samen met de kansen om werk te vinden en met de economie in de regio. Daarom vinden we werk en ondernemerschap belangrijk. Als je hier wilt wonen, dan moet je hier kunnen werken. We creëren kansen en een uitdagend ondernemersklimaat. En samen met de andere gemeenten in de Achterhoek profileren we ons als sterke samenhangende en samenwerkende 'Smart' regio: met een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven, organisaties en met uitdagend werk.

Een goede wegverbinding tussen de Laarberg en de A1

Met de aanleg van glasvezel in het buitengebied en de oplevering van de nieuwe N18 is de fysieke en digitale bereikbaarheid van Berkelland een stuk beter geworden. We richten onze pijlen nu op het verbeteren van de verbinding van Duitsland, via de Laarberg, naar de A1. De Deventer Kunstweg in de huidige vorm is daarvoor ongeschikt.

Verduurzaming van bedrijventerreinen krijgt extra aandacht

Verduurzaming van bedrijventerreinen is belangrijk voor de toekomstbestendigheid en ontwikkeling van de Berkellandse bedrijven. De succesvolle samenwerking in de pilot Ruurlo is aanleiding geweest voor een regiobrede aanpak. In Berkelland gaan we nu ook met de andere bedrijventerreinen aan de slag.

Meedoen door werk, betaald of onbetaald

Er zijn inwoners die door allerlei oorzaken kwetsbaar zijn en moeilijk of niet aan het werk komen. Als je werk hebt, is het een stuk gemakkelijker om mee te doen in de samenleving. Wij ondersteunen inwoners daarbij. We blijven daarom actief samenwerken met de Sociale Dienst Oost Achterhoek en het bedrijfsleven en met onze eigen lokale (proef)projecten. Meedoen organiseren we zoveel mogelijk in de eigen leefomgeving van de inwoners.

Winkelcentra met aantrekkingskracht

De winkelcentra in onze vier grote kernen staan onder druk. Onze lijn blijft concentratie van winkels in het kernwinkelgebied. We werken mee aan maatwerkoplossingen die bijdragen aan kwaliteit en leefbaarheid.

Hoewel de gemeente al behoorlijk heeft geïnvesteerd in de winkelcentra, blijft een actieve ondersteunende rol in alle vier grote kernen nodig. Per kern kan die verschillend zijn. Het algemeen belang staat daarbij voorop. Aandacht dus voor lege/rotte plekken en actief inspelen op ontwikkelingen (bijvoorbeeld museum More, ontwikkelingen Hambroekplas).

De ontwikkelagenda's die samen met inwoners en ondernemers per kern zijn gemaakt, zijn leidend.

Promotie van al het moois dat Berkelland en de Achterhoek te bieden hebben

We gaan de komende tijd Berkelland meer promoten. Berkelland: waar je je snel thuis voelt, met fijne, gastvrije mensen, waar het prettig wonen, recreëren en werken is.

We zijn blij met de makelaar vrijetijdseconomie voor de uitvoering van de Vrijetijdsagenda Achterhoek. Deze zorgt voor kennisontwikkeling en innovatieve projecten die het toeristische aanbod verbeteren.

Voor innovatieve projecten stellen wij cofinanciering beschikbaar.

We blijven samenwerken over de grens en aandacht besteden aan een goede toeristische infrastructuur.

Zorg voor wie dat nodig heeft

De transities (nieuwe taken en verantwoordelijkheden van de gemeente) voor de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning, de Jeugdwet en de Participatiewet zijn gelukt.

We moeten nu werken aan een andere manier van organiseren, denken en werken. We noemen dat 'transformatie'. Gemeente, professionals en inwoners (in diverse rollen) hebben elkaar daarbij nodig. Het voorkómen van problemen (preventie) staat voorop. Daarnaast willen we de zelfredzaamheid van inwoners verhogen. We besteden extra aandacht aan ouderen, jeugd, mensen met een beperking en nieuwkomers.

Om de transformatie verder aan te jagen stellen we extra geld beschikbaar. Het beleidskader en het uitvoeringsprogramma 'Samen denken, samen doen' zijn de basis.

Bewegen helpt om gezondheidsproblemen te voorkomen

Een gezonde leefstijl en (meer) bewegen helpen om gezondheidsproblemen te voorkomen. Vooral voor jongeren en ouderen is extra aandacht nodig. En degenen die het beste weten hoe we dat kunnen bereiken zijn sportverenigingen. Daarbij willen we ze graag ondersteunen.

Maar niet alleen verenigingen, ook initiatieven ondersteunen we. Als ze maar meehelpen aan een gezonde leefstijl en het terugdringen van gezondheidsachterstanden.

Het doel staat centraal, niet de regels

Samen werken we aan wat écht nodig is. Het voorkomen van eenzaamheid, je veilig voelen in huis en in de buurt, voorkomen van armoede, innovatie van zorg en ondersteuning.

We moeten zuinig zijn op mantelzorgers

Mantelzorgers bieden langdurig en onbetaald zorg aan iemand in de omgeving die hulp nodig heeft. Dat is in Berkelland heel 'gewoon'. Overbelasting ligt op de loer.

We hebben niet alle mantelzorgers in beeld. Niet altijd krijgen mantelzorgers dus de waardering en de ondersteuning die ze verdienen. Daar willen we aan werken.

Mensen met een beperking doen mee

Berkelland heeft in overleg met verschillende belangenorganisaties een plan van aanpak gemaakt (de Lokaal Inclusie Agenda Berkelland 2018-2019). Daarin staat welke acties en maatregelen worden genomen om het meedoen in de samenleving voor mensen met een beperking verder te verbeteren. Mensen met een (lichamelijke) beperking moeten immers net als ieder ander kunnen meedoen in de samenleving. Voor het vervolg van deze agenda houden we rekening met extra benodigd budget.

Een hoger uitgavenpatroon is onvermijdelijk

We hebben in het sociaal domein te maken met kostenstijgingen waar we geen invloed op hebben. Maatregelen van het Rijk beïnvloeden namelijk het gedrag van inwoners die zorg nodig hebben. De effecten van dat gedrag zijn moeilijk te voorspellen. Bovendien loopt het geld dat we van het Rijk krijgen voor het sociaal domein (integratie-uitkering) niet in de pas met ons uitgavenpatroon.

Belangrijke uitgangspunten voor ons zijn: 'wie zorg nodig heeft, moet die krijgen' en 'zo licht als mogelijk, zo zwaar als noodzakelijk'. Het doel is leidend, de financiële middelen volgend.

Dit ontslaat ons niet van de plicht de kosten zoveel mogelijk te beheersen en daar waar mogelijk te verminderen. Maatregelen waaraan we denken zijn: preventie, meer gebruik maken van algemene/voorzittende voorzieningen, bestaande subsidies beoordelen op effectiviteit en het inzetten van 'data-analyse'. Data-analyse kan bijdragen aan het tijdig en nauwkeuriger inzichtelijk maken van ontwikkelingen en (daarmee) de beheersbaarheid van kosten.

Cultuur is van iedereen

We vinden het belangrijk dat alle inwoners cultuur kunnen beleven. Cultuur is immers alles wat mensen verbindt. Daarom ondersteunen we lokale culturele activiteiten en evenementen. Ook zetten we cultuur en erfgoed in om onze identiteit te versterken. Dit doen we via het Cultuur- en Erfgoedpact van de provincie en de Achterhoekse gemeenten.

Cultuur versterkt de sociale en emotionele ontwikkeling van kinderen. We zorgen ervoor dat ieder kind in Berkelland kennis maakt met muziek, kunst en cultuur. Door het ondersteunen van muziek- en cultuuronderwijs (met aandacht voor kunst, cultureel erfgoed en media) en het subsidiëren van instrumentenonderwijs en de bibliotheek.

Natuurlijk blijven we het onderhoud aan gemeentelijke monumenten subsidiëren. Extra aandacht is nodig voor verduurzaming.

Sport is meer!

We willen graag dat al onze inwoners kunnen sporten. Sporten (bewegen) past bij een gezonde leefstijl en heeft positieve effecten op zowel fysieke als mentale gezondheid. Sporten bij een vereniging is goed voor de sociale contacten, werkt verbindend en voorkomt isolement. Sporten past dus bij de preventiedoelen van het Sociaal domein. Wij willen graag dat onderwijs, cultuur en sport met elkaar samenwerken en elkaar versterken. Daarvoor hebben we zogenaamde combinatiefunctionarissen. Deze mensen zijn actief op het gebied van sport, cultuur en welzijn.

Investeren in Berkelland

Na jaren van 'op de centen passen', zijn de financiële vooruitzichten gunstig en de reserves goed gevuld. Zó goed, dat we kunnen investeren in de samenleving en wat kunnen teruggeven aan de samenleving. We denken aan een bedrag van € 20 á 30 miljoen in deze raadsperiode. Te besteden aan (grobe schatting):

- Lagere lasten inwoners, bedrijven en verenigingen (4,5 miljoen)
- Transitie Woningmarkt (€ 5 miljoen)
- Energietransitie (€ 2 miljoen)
- Duurzaamheid, gemeente als voorbeeld (€ 5 miljoen)
- Sloopfonds woningen (€ 1 miljoen)
- Vullen sloopfonds (bonus/malus) buitengebied (€ 0,5 miljoen)
- Asbestfonds voor versnellen sanering (€ 1 miljoen)
- Vitale winkelcentra (€ 4 miljoen)
- Investeren in de samenleving /wijk- en kerngericht werken (€ 2,5 miljoen)
- Groen: onderhoud en klimaat (€ 1,5 miljoen)
- Kwaliteit wegen buitengebied (€ 2 miljoen)
- Voorziening voor transformatie Sociaal Domein, vervolg inclusie agenda en onvoorziene ontwikkelingen (€ 3,5 miljoen)
- Overige kosten die uit dit akkoord voortvloeien.

We hoeven dit niet allemaal zelf te betalen. We rekenen ook op bijdragen van Rijk en Provincies.

We vragen het college om deze investeringen in de samenleving verder uit te werken in een collegeprogramma en een perspectiefnota als opmaat naar de begroting 2019 en volgende jaren.

Het nieuwe college telt 4 wethouders

Dit coalitieakkoord is een akkoord met grote ambitie. Extra inzet is nodig voor de investeringen in de samenleving, de energietransitie, het kern- en wijkgericht werken, de aanpak van winkelcentra, de komst van de Omgevingswet, het vitale platteland en de transformatie van zorg, jeugdzorg en welzijn. Dit vraagt een grote inzet van college en organisatie.

De portefeuilles hebben we in grote lijnen als volgt verdeeld:

Burgemeester

- Veiligheid
- Handhaving
- Inburgering
- Internationale betrekkingen
- Promotie
- Dienstverlening
- Personeel, organisatie en bedrijfsvoering

CDA

- Ruimtelijke Ordening
- Wonen
- Omgevingswet
- Vitaal platteland
- Verbindend besturen*

CDA

- Sociaal domein: Wmo en jeugdzorg
- Bestemmingsplan buitengebied
- Natuur en Landschap

GB

- Openbare ruimte en klimaat
- Sport
- Onderwijs en kinderopvang
- Muziek, Kunst en Cultuur
- Monumentaal erfgoed
- Recreatie en Toerisme

VVD

- Economie en duurzaamheid
- Sociaal domein: Participatiewet
- Financiën*

*coördinerende portefeuilles met college-brede inzet

De verdere verfijning van de portefeuilleverdeling laten we over aan het college.